

Asia: VN/10384/2019 VM212:00/2018

Lausuntopyyntö järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämisestä ja yhdenmukaistamisesta

1 Taustatiedot

Valitse sopivin vaihtoehto

Säätiö

2 Ehdotukset järjestöjä koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi

Ehdotus 1: Valtionavustustoiminnassa siirrytään uuteen, valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaisuutta edistävään toimintamalliin.

Tuotonjakoministeriöt siirtyvät valtionavustustoiminnan uuteen toimintamalliin ja ottavat käyttöön sitä tukevat valtionavustustoiminnan verkkopalvelut. Tuotonjakoministeriöt siirtyvät toimintamalliin kehittämisprojekteissa siten, että verkkopalvelut ovat kaikkien käytössä vuoteen 2024 mennessä. Valtionavustuskäytännöt yhdenmukaistetaan valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaiseksi.

Kriminaalihuollon tukisäätiö kannattaa uutta valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaisuutta edistävää toimintamallia.

Avustuksen haun keskittäminen selkeyttää prosessia ja tekee avustuksenjaosta läpinäkyvämpää. Ehdotuksen perusteluissa painotettu riittävän ohjauksen, neuvonnan ja viestinnän varmistaminen siirtymävaiheessa on myös erittäin tärkeää, jotta järjestöjen hallinnollinen työ ei merkittävästi lisäännny.

Ehdotus 2: Valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta suunnitellaan yhdessä uudella tavalla.

Tuotonjakoministeriöt hyödyntävät valtionavustuksia ja niiden käyttöä koskevaa tietoa uudella tavalla valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa, kuten valtionavustusten kohdentamisessa. Sitä varten tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusprosessejaan ja käyttävät yhteisiä verkkopalveluja. Järjestöt ja valtionapuviranomaiset suunnittelevat valtionavustustoiminnan

vaikuttavuutta yhdessä uudessa toimintamallissa, mikä edistää ennakoitavuutta ja jatkuvuutta ja auttaa ottamaan toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset entistä paremmin huomioon.

Kriminaalihuollon tukisäätiö kannattaa ehdotusta valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden yhteisestä suunnittelusta. Yhteinen suunnittelu mahdollistaa aikaisempaa paremmin mm. resurssien kohdentamisen johonkin yhteiskunnallisesti merkittävään päämäärään.

Huomioitavia seikkoja ehdotukseen kaksi liittyen:

- Raportointiohjeiden on oltava erittäin selkeät, jotta jokainen järjestö osaa toimia oikeilla ja riittävillä tiedoilla.

- Täysin yhdenmukaisten vaikuttavuusmittareiden laatiminen on hyvästä ja tiiviistä yhteissuunnittelusta huolimatta lähes mahdotonta – eri järjestöt poikkeavat toisistaan erittäin paljon niin kokonsa, toimintaympäristönsä kuin tehtävänsäkin puolesta. Lisäksi saman järjestönkin sisällä voi olla erilaisia toimintoja, joiden yhdenmukainen mittaaminen voi olla haasteellista. Erityisesti matalan kynnyksen anonyymien toimintojen vaikuttavuuden arviointi on vaikeaa, mutta nämä toiminnot ovat erittäin tärkeitä monille haavoittuvassa elämäntilanteessa oleville.

- On äärimmäisen tärkeää, että järjestöillä säilyy autonomia oman toimintansa suunnittelussa, sillä järjestöissä on runsaasti asiantuntemusta oman kohderyhmän asioissa. Vaikuttavuusmittarien yhtenäistäminen ei saa tapahtua tämän asiantuntemuksen kustannuksella.

Ehdotus 3: Valtionavustustoimintaan osallistuvien toimielinten tehtäviä ja toimintatapoja yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat valtionavustusten arviointiin ja valtionavustustoimintaan liittyvien neuvottelukuntien, toimikuntien ja jaostojen tehtäviä ja toimintatapoja soveltuvin osin. Tehtävien ja toimintatapojen painopiste on jatkossa valtionavustuspolitiikan arvioinnissa, valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden suunnittelussa ja yhdenmukaisten valtionavustuskäytäntöjen jatkuvassa kehittämisessä. Tarkoituksena on lisätä valtionapuviranomaisten ja järjestöjen välistä viestintää ja vuorovaikutusta.

Kriminaalihuollon tukisäätiö pitää valtionapuviranomaisten sekä valtionavustusten hakijoiden ja saajien välisen matalan kynnyksen vuorovaikutuksen lisäämistä kannatettavana.

On erittäin tärkeää, että järjestöt voivat ehdottaa neuvottelukuntiin, toimikuntiin ja jaostoihin oman toimialansa hyvin tuntevia henkilöitä, jotta ymmärrys järjestökentän monipuolisuudesta ja erilaisista toimintojen sisällöistä olisi mahdollisimman kattavaa.

Ehdotus 4: Järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjä yhdenmukaistetaan mahdollisuuksien mukaan.

Tuotonjakoministeriöt yhdenmukaistavat järjestöjen taloutta koskevia valtionavustuskäytäntöjään. Yleisavustuksilla rahoitetaan järjestöjen varsinaisen toiminnan bruttokustannuksia. Tuotonjakoministeriöt luovat yhteisen tavan arvioida, miten järjestön kokonaisvarallisuus vaikuttaa valtionavustusten harkinnassa ja myöntämisessä. Tuotonjakoministeriöiden erilaisia omarahoituskäytäntöjä selvitetään lisää ennen ehdotuksen toteuttamista.

Kriminaalihuollon tukisäätiö pitää tärkeänä, että tuotonjakoministeriöt luovat yhteisen tavan arvioida, miten järjestön kokonaisvarallisuus vaikuttaa valtionavustusten harkintaan ja myöntämiseen.

On kuitenkin huomioitava, että oman varainhankinnan osalta järjestöillä on hyvin erilaiset mahdollisuudet ja lähtökohdat muun muassa olemassa olevan varallisuuden ja kohderyhmän osalta. Monet järjestöt tekevät yhteiskunnallisesti merkittävää työtä juuri niiden kohderyhmien parissa, joihin ei kohdistu suurta kiinnostusta esimerkiksi lahjoittajien osalta.

Osa järjestöjen varallisuudesta on hankittu investointiavustusten turvin. Nykyiset toimintamallit investointiavustusten myöntämisessä ja takaisinperinnässä hankaloittavat tämän varallisuuden tarkoituksenmukaista käyttöä. Järjestöillä tulisi olla nykyistä joustavammalla mahdollisuudet esimerkiksi myydä ja ostaa tilalle uusi investointiavustettu tukiasunto, joka vastaa paremmin käyttötarkoitusta ja nykyisiä vaatimuksia asumiselle. Järjestöillä tulisi myös olla mahdollisuus varata varoja kiinteistöomaisuutensa kunnostamiseen ja ylläpitoon siten, että se ei vaikuta valtionavustusten myöntämiseen.

Tällä hetkellä omilla toimitiloilla toimivat järjestöt ovat eriarvoisessa asemassa siinä, että valtionavustuksessa hyväksyttävään hoitovastikkeeseen ei voi sisällyttää vastaavia korjauskuluja, joita tavallisesti sisällytetään toimitilojen vuokriin.

Ehdotus 5: Järjestöjen toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita yhdenmukaistetaan.

Tuotonjakoministeriöt soveltavat mahdollisimman yhdenmukaisia toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita harkitessaan ja myöntäessään yleisavustuksia järjestöille. Perusteita arvioidaan sekä suunnitellun että toteutuneen toiminnan perusteella. Tuotonjakoministeriöt päättävät, kuinka ne soveltavat arviointiperusteita mahdollisine painotuksineen päätöksenteossa.

Kriminaalihuollon tukisäätiö kannattaa yhdenmukaisia toiminnan ja vastuullisuuden arvioinnin perusteita. Yhdenmukaistamista suunniteltaessa tulee kuitenkin jälleen kerran muistaa eri järjestöjen erilainen ja monipuolinen toimintaympäristö, erilaiset kohderyhmät ja yhteiskunnallisesti tarkasteltuna hyvin erilaiset toiminnan tavoitteet. Näin ollen yhteisten, kaikille järjestöille soveltuvien arviointiperusteiden laatiminen on haasteellista.

Ehdotus 6: Järjestöille voidaan myöntää kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti.

Tuotonjakoministeriöt voivat myöntää järjestöille yksi- tai kaksivuotisia yleisavustuksia harkinnanvaraisesti. Kahdeksi vuodeksi kerrallaan myönnetty yleisavustus ei poista sen saajan vuotuista raportointivelvollisuutta. Järjestöt voivat hakea ensimmäiset kaksivuotiset yleisavustukset vuoden 2024 valtionavustushauissa. Kaksivuotiset yleisavustukset rahoitetaan valtion yhden vuoden talousarviosta.

Ehdotus on erittäin kannatettava. Kriminaalihuollon tukisäätiö arvioi, että yleisavustuksen piiriin tulisi kuulua myös kaikkien sellaisten pysyväisluonteisten toimintojen, jotka on todettu hyödyllisiksi ja jotka ovat toimineet jo useita vuosia. Monivuotisuus vähentäisi hallinnollista taakkaa sekä

avustusten saajilta että tuotannonjakoministeriöiltä. Vuotuinen raportointivelvollisuus toiminnasta kuitenkin säilyy.

Ehdotus 7: Järjestöt välittävät valtionavustuksia edelleen siirron saajille mahdollisimman yhdenmukaisella tavalla.

Valtionavustusten edelleen välittäminen perustuu tuotonjakoministeriöissä valtionavustuslain uudistamisen yhteydessä laadittavaan tulkintaohjeeseen. Tuotonjakoministeriöiden valtionavustusehdot ja -rajoitukset sekä delegointisopimusmallit yhdenmukaistetaan. Samalla varmistetaan, että siirron saajille edelleen välitettyjen valtionavustusten käyttöä koskeva tieto on avointa ja läpinäkyvää valtionavustustoiminnan uuden toimintamallin mukaisesti.

Kriminaalihuollon tukisäätiö kannattaa ehdotusta, ei erityistä lausuttavaa.

Ehdotus 8: Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä.

Tuotonjakoministeriöt uudistavat valtionavustusten käsittelyä järjestämällä sen tiimityönä. Taloustarkastuksen tehtävät on myös perusteltua yhdenmukaistaa vastuineen tuotonjakoministeriöissä. Järjestöjen taloutta ja toiminnan tai hankkeen tuloksellisuutta sekä toimintaympäristömuutoksia koskevaa tietoa hyödynnetään entistä laajemmin valtionavustusprosessien eri vaiheissa.

Kriminaalihuollon tukisäätiö kannattaa ehdotusta, ei erityistä lausuttavaa.

3 Valtionavustustoiminnan kehittäminen

Yleiset huomiot Järjestöjä koskevat valtionavustuskäytännöt: Ehdotukset niiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi -julkaisusta

-

Valtionavustustoiminnan kehittämistä koskevat yleiset huomiot

Kriminaalihuollon tukisäätiö pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että vuosittainen avustussumma pysyy usein samana, vaikka palkat ja muut kustannukset nousevat. Lisäksi kohdennettuja toiminta-avustuksia mahdollisesti vähennettäessä tulee huomioida järjestöjen veloitteet työntekijäinä ja sopimuskumppaneina. Erityisesti veikkauksen tuottojen vähetessä järjestöillä tulisi olla varmuus, että he voivat huolehtia omista veloitteistaan.

Sunikka Sanna
Kriminaalihuollon tukisäätiö